

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С.З. Гжицького

Кафедра філософії та педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету

 Гримак О.Я.
(прізвище та ініціали, підпис)

“ 26 ” 05 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 5 ПСИХОЛОГІЯ І СОЦІОЛОГІЯ

(код і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
(назва освітнього рівня)
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
(назва галузі знань)
Спеціальність 073 «Менеджмент»
(назва спеціальності)
Освітня програма Менеджмент
(назва)
Вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)

Львів – 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія і соціологія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузь знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент», за освітньою програмою «Менеджмент».

Укладач - професор Смолінська О.Є.

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри філософії та педагогіки, протокол № 11 від «19» квітня 2022 року

завідувач кафедри філософії та педагогіки
(назва кафедри)

Смолінська О.Є.
прізвище та ініціали

Погоджено навчально-методичною комісією спеціальності 073 «Менеджмент»
(назва спеціальності)

протокол № 6 від «4» 05 2022 р.

Голова НМКС Вовк М.В.
(підпис, прізвище та ініціали)

Схвалено рішенням навчально-методичної ради факультету економіки та менеджменту
(назва факультету)

протокол № 2 від «25» 05 2022р.

Голова НМРФ Поперечний С. І.
(підпис, прізвище та ініціали)

Ухвалено вченою радою факультету

протокол № 6 від «26» 05 2022р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Всього годин	
	Денна форма здобуття освіти	Заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів/годин	3.0/90	3.0/90
Усього годин аудиторної роботи	48	10
в т.ч.:		
• лекційні заняття, год.	16	4
• практичні заняття, год.		
• лабораторні заняття, год.		
семінарські заняття, год.	32	6
Усього годин самостійної роботи	42	80
Форма контролю	Залік	Залік

Примітка.

Частка аудиторного навчального часу студента у відсотковому вимірі:

для денної форми здобуття освіти – 53%

для заочної форми здобуття освіти – 11%

2. ПРЕДМЕТ, МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Предмет, мета вивчення навчальної дисципліни

Предмет вивчення навчальної дисципліни - це сукупність властивостей, зв'язків і відносин, об'єднаних назвою "соціальні" та "психічні".

Мета навчальної дисципліни – підвищення рівня психолого-педагогічної компетентності майбутніх фахівців; сприяння їх особистісному зростанню; формування інтелектуальної мобільності і динамічної психологічної адаптації, зокрема навичок регулювання власного психологічного стану, міжособистісних, ділових та сімейних взаємовідносин.

Здобуті знання з «Психології і соціології» є основою для вивчення таких навчальних дисциплін: «Бізнеспротокол та етика менеджмент»

2.2. Завдання навчальної дисципліни (ЗК, СК(ФК))

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування у здобувачів вищої освіти необхідних компетентностей:

– **загальні компетентності:**

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК1).
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК2).
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу (ЗК3).
- Цінування та повага різноманітності та мультикультурності (ЗК13).
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК15).

- спеціальні (фахові) компетентності:
- Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту (СК5).
- Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності (СК14).

2.3. Програмні результати навчання (ПРН)

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

- знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ПРН 1).
- зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя (ПРН 2).
- ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації (ПРН 14).
- демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності (ПРН 15).

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Розподіл навчальних занять за розділами дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма здобуття освіти (ДФЗО)						Заочна форма здобуття освіти (ЗФЗО)					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		лек.	прак.	лаб.	інд.	с.р.		лек.	прак.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Особистість у системі соціальних зв'язків.	8	2	4	-	-	2	8	-	-	-	-	6
Тема 2. Темперамент та характер людини.	10	2	4	-	-	4	12	2	-	-	-	8
Тема 3. Соціалізація людини. Соціальні ролі та соціальна діяльність.	10	2	4	-	-	4	12	-	2	-	-	8
Тема 4. Соціальна структура і соціальна стратифікація суспільства.	10	2	4	-	-	4	10	-	-	-	-	8
Тема 5. Соціальний контроль та девіантна поведінка особистості.	10	2	4	-	-	4	12	-	2	-	-	8
Тема 6. Причини соціальних конфліктів, їх класифікація, механізм, структура та функції.	10	2	4	-	-	4	14	2	2	-	-	8

Тема 7. Характеристика мотиваційної сфери особистості.	10	2	4	-	-	4	12	-	-	-	-	8
Тема 8. Економічна соціологія.	10	2	4	-	-	4	10	-	-	-	-	8
Інші види самостійної роботи	12	-	-	-	-	12	18	-	-	-	-	18
Усього годин	90	16	32	-	-	42	90	4	6	-	-	80

3.2. Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1.	Тема 1. Особистість у системі соціальних зв'язків Зміст дефініцій "людина", "індивід", "особистість", "індивідуальність". Основні функції психіки. Свідомість, її характеристика та функції. Свідоме та несвідоме в психічній діяльності людини. Особистість у когнітивній та гуманістичній психології. Гендерні теорії особистості.	2	
2.	Тема 2. Темперамент та характер людини. Поняття "темперамент". Основні якості характеристики темпераменту: лабільність, сенситивність, реактивність, активність, темп реакції, пластичність, ригідність. Поняття "характер".	2	2
3.	Тема 3. Соціалізація людини. Соціальні ролі та соціальна діяльність Соціалізація людини: поняття, структура, етапи, фактори та механізми. Проблема соціалізації, соціальної адаптації та інтеріоризації. Ресоціалізація особистості в перехідних суспільствах. Соціальні ролі та соціальна діяльність. «Я концепція». Локус контролю.	2	
4.	Тема 4. Соціальна структура і соціальна стратифікація суспільства Суспільство як соціальна система. Ієрархія у суспільстві та її чинники. Страта, клас, група. Еліта, середній клас, робочий клас та андерклас.	2	
5.	Тема 5. Соціальний контроль та девіантна поведінка особистості. Соціальні цінності, норми та санкції. Класифікація соціальних норм. Функції і зміст соціального контролю. Концепція соціального контролю П. Бергера. Агенти та інструменти соціального контролю.	2	
6.	Тема 6. Причини соціальних конфліктів, їх класифікація, механізм, структура та функції. Причини конфліктів, їх класифікація та функції. Прогнозування та попередження конфліктів. Соціальні норми як регулятори взаємодії.	2	2
7.	Тема 7. Характеристика мотиваційної сфери особистості.	2	

	Поняття "потреби", "мотиву" і "мотивації". Теорія інстинктів та біологічних потреб У. Макдауголла. Біхевіористична концепція мотивації (Е. Толмен, К. Халл). Класифікація людських потреб за Г. Марреєм та А. Маслоу.		
8.	Тема 8. Економічна соціологія. Праця і трудові ресурси. Поділ праці й соціальний солідарність. Закон зміни праці й соціально-трудова мобільність. Соціологічне визначення ринкової ефективності. Соціальна справедливість в історичній еволюції й сучасності.	2	
ВСЬОГО		16	4

3.3. Практичні (лабораторні, семінарські) заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1.	Тема 1. Особистість у системі соціальних зв'язків Стадії розвитку психіки. Теорії особистості З. Фрейда, У. Джеймса, Е. Берна, П. Сорокіна. Теорії особистості та їх використання в управлінській практиці: Психоаналіз, Поведінкова школа (біхевіоризм), Еріх Фром, Карен Хорні.	4	
2.	Тема 2. Темперамент та характер людини. Тип вищої нервової діяльності та темперамент. Психологічна характеристика типів темпераменту. Характер і темперамент. Характер і зовнішність. Розвиток і виховання характеру.	4	
3.	Тема 3. Соціалізація людини. Соціальні ролі та соціальна діяльність. Рольові концепції особистості (за Ч. Кулі, Дж. Мід, А. Халлер). Концепція класичного біхевіоризму У. Скінера. Сучасні теорії поведінки особистості (Т. Адорно, К. Корні).	4	2
4.	Тема 4. Соціальна структура і соціальна стратифікація суспільства. Критерії виокремлення класів і страт. Сучасні підходи до соціальної структури суспільства. Первинні і вторинні, цільові, умовні, корпоративні групи. Соціальна еліта. Натовп, маси, публіка.	4	
5.	Тема 5. Соціальний контроль та девіантна поведінка особистості. Вклад Е. Дюркгейма у вивчення девіації. Концепція девіантної поведінки Р. Мертона. Соціальні приписи і технічні правила. Звичка та звичай. Конформна та нонконформна поведінка. Культура, субкультура та контркультура. Концепція девіантної поведінки Ч. Ломброзо. Концепція девіантної поведінки В. Шелдона. Теорія стигматизації Г. Беккера.	4	2
6.	Тема 6. Причини соціальних конфліктів, їх класифікація, механізм, структура та функції. Теорії соціальних конфліктів Р. Дарендорфа і Л. Козера. Стратегії виходу з конфліктної ситуації. Поняття медіації та її роль.	4	2
7.	Тема 7. Характеристика мотиваційної сфери особистості.	4	

	Виділення груп мотивів В. Хеннінгом, Л. Божович. Ієрархія і зміна мотивів. Внутрішні (пов'язані з процесом та змістом діяльності) та зовнішні (соціальні та вузькоособистісні) мотиви. Альтруїзм і емпатія як мотиви. Мотив афіліації.		
8.	Тема 8. Економічна соціологія. Сутність соціального стереотипу. Соціальний стереотип як фактор економічної поведінки. Економічна поведінка як вид соціальної дії.	4	
ВСЬОГО		32	6

3.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФНО	ЗФНО
1.	Тема 1. Особистість у системі соціальних зв'язків. Розуміння емоцій та почуттів. Класифікація емоцій та почуттів. Експресивний компонент емоційного реагування. Характеристика різних видів емоційного реагування. Теорії емоцій. Когнітивні теорії мотивації. Поняття і теорія когнітивного дисонансу Л. Фестінгера.	2	6
2.	Тема 2. Темперамент та характер людини. Провідні риси характеру: моральні, вольові, емоційні, інтелектуальні. Тип вищої нервової діяльності та темперамент. Основні якості характеристики темпераменту: лабільність, сенситивність, реактивність, активність, темп реакції, пластичність, ригідність.	4	8
3.	Тема 3. Соціалізація людини. Соціальні ролі та соціальна діяльність. Агенти соціалізації. Родинна соціалізація. Теорія соціалізація І. Гоффмана.	4	8
4.	Тема 4. Соціальна структура і соціальна стратифікація суспільства. Суспільство і природа. Методологічні принципи вивчення соціальної структури суспільства. Основні елементи соціальної структури: їх характерні риси і тенденції розвитку. Соціальна мобільність: горизонтальна та вертикальна, низхідна та висхідна. Соціальні ліфти. Соціальний статус і соціальна роль особистості. Загальне поняття про соціальну структуру суспільства.	4	8
5.	Тема 5. Соціальний контроль та девіантна поведінка особистості. Компоненти регулювання поведінки людей(когнітивний, емоційний, інтеракційний). Теорія ярликів та стигматизація. Соціологія соціальних відхилень (девіантної поведінки). Суть девіантної поведінки. Причини і види девіантної поведінки.	4	8
6.	Тема 6. Причини соціальних конфліктів, їх класифікація, механізм, структура та функції. Функції конфліктів. Причини конфліктів. Типологія конфліктів. Медіація.	4	8
7.	Тема 7. Характеристика мотиваційної сфери особистості. Локус контролю Ю. Роттера. Теорія мотивації досягнення успіху в різноманітних видах діяльності (Д. Мак-Клелланд, Д. Аткинсон, Х. Хекхаузен).	4	8

8.	Тема 8. Економічна соціологія Економічна свідомість у перехідній економіці Умови й передумови формування ринкового мислення. Соціологічні аспекти глобалізації економіки Сутність, типи й функції соціально-трудової мобільності.	4	8
9.	Підготовка до навчальних занять та контрольних заходів (для студентів, які навчаються заочно, ще опрацювання основного змісту навчальної дисципліни)	12	18
ВСЬОГО		42	80

4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

З метою покращення успішності здобувачів вищої освіти та підвищення його балів за поточний контроль, протягом семестру їм можуть бути додатково надані індивідуальні завдання, що передбачають написання есе (письмова робота з індивідуальною позицією автора у вільному вигляді) на визначену тематику.

Теми есе з навчальної дисципліни «Психологія і соціологія»:

1. Етнічна толерантність в Україні.
2. Сексуальні меншини і їх статус в українському суспільстві.
3. Корупційне питання у нашому суспільстві.
4. Криза української вищої освіти.
5. Чому нас вчать випадки соціальної ізоляції?
6. Чи має місце сьогодні героїзм?
7. Вплив ЗМІ на агресивну поведінку.
8. Проблеми сексуального виховання підлітків.
9. Якість життя у сучасній Україні.
10. Вплив віртуальної культури на традиційний життєвий устрій.
11. Віртуальна культура - благо чи зло?
12. Людина радянська і людина сучасна: подібність і розбіжність.
13. Криза самоідентифікації сучасної української людини.
14. Образ сучасної жінки у ЗМІ.
15. Образ сучасного чоловіка у ЗМІ.
16. Свято як об'єкт соціологічного аналізу.
17. Реклама у сучасному суспільстві.
18. Чи існує в даний час криза жіночності.
19. Чи існує в даний час криза маскулінності.

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні (розповідь, пояснення, лекція); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (лабораторна робота, практична робота, вправи). Лекції супроводжуються демонстрацією схем, таблиць за допомогою мультимедійного комплексу. У процесі навчання здійснюється опрацювання нормативної, навчальної літератури, а також періодичних видань. Для активізації навчального процесу передбачене застосування таких сучасних навчальних технологій, як робота в малих групах; семінари-дискусії; кейсметод; метод мозкового штурму; метод вільних асоціацій; метод обговорення тематичних зображень; метод «переваги та недоліки»; ділові ігри. За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний. За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється проведенням поточного контролю. Поточний контроль здійснюється під час практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання відповідних завдань. Форми проведення поточного контролю: теоретичні (розповідь, пояснення, інтерактивна бесіда),

практичні (опрацювання ЗМІ, аналіз результатів соціологічних опитувань, обговорення прикладів проблем).

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Критерії оцінювання студентів денної форми здобуття освіти

Максимальна кількість балів за дисципліну “Психологія і соціологія”, яку може отримати студент протягом семестру за всі види навчальної роботи, становить 100 балів.

100 максимальних семестрових балів розподіляються у семестрі у такому співвідношенні:

100 (ПК) – 100 максимальних балів з поточного контролю, які може набрати студент за семестр;

Результати поточного контролю оцінюються за чотирибальною шкалою («2», «3», «4», «5»). В кінці семестру обчислюється середнє арифметичне значення (САЗ) усіх отриманих студентом оцінок за наступним переведенням його у бали за формулою:

$$ПК = \frac{100 \cdot САЗ}{5}$$

Таблиця 7.1.

Критерії оцінювання за 4-бальною шкалою

Оцінка	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
2 (незадовільно)	Студент (студентка) розрізняє об'єкти вивчення, відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, з допомогою викладача виконує елементарні завдання
3 (задовільно)	Студент (студентка) виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу, може повторити за зразком певну операцію, дію; здатний(а) з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило; відповідь його(її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
4 (добре)	Студент (студентка) правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, контролює власні навчальні дії; він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності.
5 (відмінно)	Студент (студентка) має повні, міцні, глибокі, гнучкі знання, здатний(а) використовувати їх у практичній діяльності, стандартних і нестандартних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	задовільно	
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання студентів заочної форми здобуття освіти

Підсумкове оцінювання результатів вивчення дисципліни здобувачами вищої освіти за заочною формою навчання здійснюється за 100-бальною шкалою з урахуванням результатів поточного контролю та виконання індивідуального завдання у міжсесійному періоді. При цьому максимально 70 балів студент може отримати за результатами поточного оцінювання, 30 балів - за виконання індивідуального завдання у міжсесійному періоді. Для переведення результатів поточного контролю за чотирибальною шкалою у 70-бальну шкалу використовується така формула:

$$ПК = \frac{70 \cdot \text{САЗ}}{5}$$

Максимальна кількість балів за курсову роботу становить 100, компонентами яких є бали за виконання практичної і теоретичної частини роботи, її оформлення, захист. Критеріями оцінювання індивідуального завдання є: - чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану; - науковість стилю викладання; - відсутність орфографічних і синтаксичних помилок; - правильне оформлення роботи відповідно до державних стандартів.

8. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тарнавська О.Б. Соціологія: методична розробка до практичних занять дисципліни здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх напрямків. Львів, 2021. 46 с.

Тарнавська О.Б. Соціологія: курс лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх напрямків. Львів, 2021. 30 с.

Тарнавська О.Б. Соціологія: методичні рекомендації для самостійного вивчення дисципліни здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх напрямків. Львів, 2021. 41 с.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**Базова**

1. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства. К.: Києво-Могилянська академія, 2008. 112 с.
2. Варій М. Й. Загальна психологія : навчальний посібник К.: Центр учбової літератури, 2007. 968 с.
3. Вебер, Макс Протестантська етика і дух капіталізму / пер. з англ. Олександр Погорілий. К.: Наш Формат, 2018. 216 с.

4. Господарство і суспільство / Макс Вебер; пер. з нім. М. Кушнір. — К.: Всесвіт, 2013. — 1112 с.
5. Гіденс Е. Соціологія. Київ: Основи, 1999. 726с.
6. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
7. Дубравська Д. М. Основи психології: Навчальний посібник. Львів:Світ, 2001. 280 с.
8. Ігри, у які грають люди. Games People Play / пер. з англ. К. Меньшикової. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. — 256 с.
9. Клименко В. В. Психологія творчості.: Навчальний посібник. К.: Центр навч. літератури, 2006. 480 с.
10. Кочубей Н. Соціокультурна діяльність. Навчальний посібник. К.: Університетська книга, 2019. 122 с.
11. Кузьменко Т. Соціологія: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 320 с.
12. М'ясоїд П. А. Курс загальної психології: у 2 т. К. : Алеута, 2011. 496 с.
13. Максименко С. Д., Соловієнко В. О. Загальна психологія: навчальний посібник К. : МАУП, 2000. 256 с.
14. Райт Е. О. Підходи до класового аналізу. Перекл. Симончук О. К.: Києво-Могилянська академія, Інститут соціології НАН України, 2019. 287 с.
15. Русинка І. І. Психологія: Навчальний посібник. К. : Знання, 2007. 367 с.
16. Соціологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. В.І. Волович, М.І. Горлач, В.Г.Кремень та ін. — Київ: ЦУЛ, 2009.
17. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір. За наук. ред. М.О. Шульги. - Київ: Інститут соціології НАН України, 2017. 198 с.
18. Теоретики світової соціології: життя та творчий спадок. (Путівник портретною галереєю Інституту соціології НАН України); за ред. акад. НАН України, проф., д.е.н. В.Ворони. — Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. — 301 с.
19. Циба В. Теоретичні засади соціальної психології. Системний підхід. К.: Університет "Україна", 2011. 360 с.
20. Цимбал Т. Глобальні модерності. За ред. Майк Фезерстоун, Скот Леш, Роланд Робертсон. К: Ніка-Центр, 2008. 400 с.
21. Черниш Н. Соціологія. К.: Знання, 2009. 468 с.

Додаткова

1. Чижова, О. М. Сучасні соціологічні теорії конфліктів та шляхи досягнення консенсусу *Держава і право*. Юрид. і політ. науки. 2001. № 13. С. 498-504.
2. Штомпка П. Десять тез про статус соціології в нерівному світі. *Вісник Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка*. 2012. № 3. С.8-9.
3. Кутуєв П. Соціальна реальність і трансформації ХХ ст.: між концепціями та утопіями. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2012. № 3. С.68-76.
4. Смелзер Н. Проблеми соціології. Георг-Зімелівські лекції, Львів: Кальварія, 2003. — 128 с.
5. Бурдьє П. Социальное пространство: поля и практики. — М: Алетейя. 2005. 288 с.
6. Валерстайн І. Модернізація: світ праху її. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2008. № 2. С.21-24.
7. Дерлуг'ян Г. Соціальна еволюція людства: західний і радянський модернізаційні досвіди. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2018. № 2. С. 165-184.
8. Танчер В. Актуальні проблеми соціологічної науки. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2014. № 2. С.180-189.
9. Черниш Н. Соціологія сьогодення: тенденції та перспективи розвитку. *Соціологія: Теорія, методи, маркетинг*. 2017. № 4. С. 5-21.
10. Лукашевич М. Соціологія: загальний курс. Київ : Каравела, 2004. 453 с.
11. Соціологія: навч. посіб. / за ред.: Макеев С. К.: Знання, 2008. 566 с.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційний сайт Інституту соціології НАН України. Національна Академія наук України. URL: <https://i-soc.com.ua/>
2. Офіційний сайт соціологічної асоціації України. URL: www.sau.kiev.ua
3. Офіційний сайт українського центру економічних та політичних досліджень ім. Разумкова. URL: www.useps.org
4. Сайт центру соціальних та маркетингових досліджень URL: www.socis.kiev.ua
5. Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. URL: www.useps.com.ua/ukr/all/sociology
6. Офіційний сайт харківських соціологів. URL: www.sociology.kharkov.ua (соціологів. URL: www.sociology.kharkov.ua).